

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

København d. 14. august 2008

Høringsvar vedrørende Kulturministeriets udkast til bekendtgørelse om akkreditering af videregående uddannelser under Kulturministeriet.

Billedkunstneres Forbund (Bkf) har i sin egenskab af høringspart følgende bemærkninger til bekendtgørelse om akkreditering af videregående uddannelser under Kulturministeriet.

Generelle bemærkninger:

Vi skal indlede med et par bemærkninger til grundlaget for bekendtgørelsen: de underliggende ESG-standarder, som de formuleres i "European Standards and Guidelines for Internal Quality Assurance in the European Higher Education Area"¹ Bkf ser med tilfredshed, at man her lægger stor vægt på, at diversiteten og mangfoldigheden i de enkelte landes uddannelsesmæssige traditioner skal respekteres.

Endvidere ser Bkf positivt på formuleringerne om "institutionel autonomi", samt at "Det primære ansvar for kvalitet i højere uddannelser påhviler den enkelte institution".

Bkf ser endvidere frem til, at man i akkrediteringsprocessen for de videregående kunstneriske uddannelser, i dialog med relevante samarbejdspartnere som fx. aftagerpanelet, over for offentligheden får lejlighed til at synliggøre og definere de specifikke egenskaber og kvaliteter ved kunstnerisk udviklingsarbejde og forskning, der særligt kendetegner Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner.

Det er afgørende for en vellykket kvalitetsvurdering af de kunstneriske uddannelser, at man definerer kunstnerisk forskning på fagrelevante kriterier, fremfor at forsøge at overføre standarder for videnskabelig forskning på kunstnerisk udviklingsarbejde og forskning.

De umiddelbare fordele ved Bologna-modellen er, at den giver de studerende større frihed, større international mobilitet og sigter mod europæisk/global kvalitetsstyring. Det er imidlertid af afgørende betydning, at man i definitionen af moduler respekterer den enkelte uddannelsesinstitutionens opbygning. Således er der i de videregående kunstneriske uddannelser i Danmark ofte lagt vægt på længerevarende forløb, hvor den studerende får rum til fordybelse og individuel specialisering. Denne særlige tradition giver også mulighed for et langsigtet udviklingsforløb hvor studerende og undervisere kan opnå en kvalitativ dialog om den enkelte studerendes kunstneriske udviklingsarbejde.

¹ © European Association for Quality Assurance in Higher Education, 2007, Helsinki, 2nd edition

Modulopbygningen, som følger med Bologna-modellen, bør implementeres på måde, der ikke forårsager en fragmentering af de langsigtede mål i uddannelserne.

Niveau

En række af de videregående uddannelser under Kulturministeriet, herunder Det Kgl. Danske Kunstakademi, er kendetegnet ved, at de studerende allerede ved deres optagelse på uddannelsesinstitutionen skal kunne demonstrere en tidssvarende kunstnerisk praksis.

I forhold til kvalifikationsrammer for de kunstneriske uddannelser, skal det derfor bemærkes, at de studerende ved optagelse på institutionen allerede må betragtes som værende kvalificerede svarende til et vist uddannelsesniveau.

Både ved optagelsen og igennem hele uddannelsesforløbet er vurderingen af det præsterede arbejde af stærkt individuel karakter. Det er afgørende for en reel vurdering af uddannelsens niveau, at den respekterer institutionernes fagspecifikke evaluering- og dokumentationskultur, når institutionen indplaceres i kvalifikationsrammen.

Ankemmøghed

Af bekendtgørelsen om akkreditering af videregående uddannelser under Kulturministeriet §14 fremgår det, at det er Akkrediteringsrådet, der træffer afgørelse vedr. akkreditering af nye og tidligere godkendte uddannelser under Kulturministeriet, jf. bekendtgørelsens §1. Det fremgår endvidere, at Akkrediteringsrådets afgørelser ikke kan indbringes for en anden offentlig myndighed. Ifølge "European Standards and Guidelines for Internal Quality Assurance in the European Higher Education Area" bør institutionen have indsigelsesmøghed over for kvalitetssikringsoperatørens rapport. Bkf mener, at uddannelsesinstitutionerne endvidere skal sikres ret til at anke Akkrediteringsrådets afgørelse. Man har eksempelvis både i Norge og Holland sikret en sådan ankeinstans.

Kriterier for akkreditering

I bekendtgørelsens §1 hedder det, at akkreditering sker på grundlag af dokumenteret "samfundsmæssig relevans og efterspørgsel". I bilag 1, tema 2, hedder det endvidere, at man ønsker "at fremme de studerendes overgang til arbejdsmarkedet". Disse kriterier vil være ganske svære at dokumentere for uddannelser inden for de skabende kunstarter. Kunstens samfundsmæssige relevans og efterspørgsel er så værdi- og kontekstrelative begreber, at de vanskeligt kan anvendes i praksis i en akkrediteringsproces.

I forhold til arbejdsmarkedet viser nyere statistik at dimittender fra disse uddannelser har såkaldt atypisk tilknytning til arbejdsmarkedet. Eksempelvis har billedkunstnere typisk 50% af deres indtægt fra kunstnerisk produktion og 50% fra erhvervsarbejde. For at kunne opretholde en professionel kunstnerisk praksis, vil man i denne gruppe af skabende kunstnere typisk kun have periodevise ansættelser og deltidsstillinger. Institutionerne kan ikke med de erhvervs kategorier, som anvendes i DST, dokumentere graden af erhvervsrelevant beskæftigelse. Her må en vurdering hvile på institutionens kendskab til beskæftigelsessituationen. Efterspørgsel i betydningen efterspurgt af et arbejdsmarked er således en for snæver forståelsesramme for skabende kunstnere.

Revision af godkendte uddannelser.

Bkf har noteret sig, at man i "European Standards and Guidelines for Internal Quality Assurance in the European Higher Education Area" understreger, at akkrediteringsprocessen for og kvalitetssikringen af offentligt finansierede uddannelser i henhold til Bologna-aftalen, skal belaste selve uddannelsesinstitutionen mindst muligt, og at processen ikke må hindre diversitet og innovation på institutionen.

Bkf mener, at en så relativt omfattende akkrediteringsprocedure kan virke hæmmende på den fornyelse og de eksperimenter, der i høj grad er nødvendige for dynamikken i de kunstneriske uddannelser, ikke mindst uddannelserne til skabende kunstnere. Det er vigtigt at disse uddannelser hurtigt kan tilpasse sig nye udviklinger og integrere nye elementer, fx nye medier. I dette lys kan en ramme for iværksættelsen af en ny godkendelsesprocedure i forbindelse med ændringer, der vedrører over 25% af uddannelsens ECTS point, vise sig at være for snæver. Den tunge godkendelsesprocedure kan altså på trods af de europæiske målsætninger virke konservativt tilbage på et uddannelsesfelt hvor dynamik, nyskabelse og eksperiment er afgørende og i logisk forlængelse af uddannelsernes substans.

Revision af akkrediteringskriterier

Der bør endvidere, som anbefalet på europæisk niveau, fastsættes tidsrammer for cyklisk evaluering af de kriterier for akkreditering, der fremgår af bilag 1.

Bilag 1. - Akkrediteringskriterier.

Tema 1: Relevans og behov.

I forbindelse med visse former for skabende kunstnerisk arbejde, fx som billedkunstner, er der ofte tale om såkaldt atypisk tilknytning til det almindelige arbejdsmarked og det er derfor svært at afgrænse, hvem der er aftagere af dimittenderne.

Såfremt "arbejdsmarkedet" skal forstås i sin bredeste forstand, der dækker det samlede (kunst)marked, synes der ikke behov for ændringer.

Hvis "arbejdsmarked" derimod fortolkes snævert og således kun antages at omfatte egentlige ansættelsesforhold foreslås følgende ændringer:

Kriterium 1: Relevans, udvidet til: "...løbende kontakt til dimittender samt aftagere og/eller relevante faglige miljøer".

Kriterium 2b. foreslås udvidet: efter "arbejdsmarkedet" indføres "eller selvstændig virksomhed" og til sidst efter "aftagere" tilføjes "og/eller i relevante miljøer".

Tema 3: Vidensgrundlag.

De kunstneriske uddannelser har både et kunstnerisk og et videnskabeligt vidensgrundlag. Det er væsentligt at bemærke, at skønt kunstnerisk forskning må betragtes som værende på niveau med videnskabelig forskning, kan denne forskning ikke vurderes på videnskabelige kriterier. Kunstnerisk forskning indebærer et fagspecifikt sæt af kriterier, som i væsentlighed udvikles og defineres i de kunstneriske uddannelsesinstitutioner.

Ved kriterium 9: Kunstnerisk udviklingsvirksomhed, viden fra faglig praksis og forskning, skal det bemærkes, at viden fra faglig praksis i de kunstneriske uddannelser må ses som en integreret del af kunstnerisk udviklingsvirksomhed. Udtrykket "viden fra faglig praksis" er uklart og overflødig.

BKF mener, at formuleringen "Uddannelsen er baseret på kunstnerisk udviklingsvirksomhed og forskning" er dækkende. På de kunstneriske uddannelser må beskæftigelsen med kunst – med mulighed for også at inddrage forskning – være det centrale og et mål i sig selv. Som konsekvens heraf må sidestillingen af kunstnerisk udviklingsvirksomhed og forskning fastholdes i udformningen 9a, 9b og 9c.:

9b. bør således udformes: "Uddannelsen giver de studerende viden om kunstnerisk og/eller videnskabelig teori og metode, erfaring med at vurdere og anvende kunstneriske og/eller videnskabelige metoder og færdigheder samt almene akademiske og/eller kunstneriske kompetencer i overensstemmelse med uddannelsens mål for læringsudbytte."

9c. Ligeledes bør dette punkt udformes: "I den udstrækning uddannelsernes vidensgrundlag er baseret på kunstnerisk udviklingsvirksomhed, er det kunstneriske miljø, der hører til uddannelsen af høj kvalitet, og i den udstrækning uddannelsernes vidensgrundlag er baseret på forskning, er det forskningsmiljø, der hører til uddannelsen af høj kvalitet."

Bekendtgørelse om aftagerpaneler ved Kulturministeriets videregående uddannelsesinstitutioner.

Ang. Bekendtgørelse om aftagerpaneler ved Kulturministeriets videregående uddannelsesinstitutioner.

Bkf stiller sig positivt over for oprettelsen af aftagerpaneler.

Den eneste bemærkning hertil vedrører §3, idet vi gerne ser, at man til begreberne "ansættelsesområder" og "arbejdsmarked" tilføjer begrebet "relevante faglige miljøer". Kun med tilføjelsen af dette begreb kan tegne et dækkende billede af aftagere for den skabende kunstners virksomhed.

Nanna Gro Henningsen

Formand
Billedkunstnernes Forbund